

Eläkelaitto ry
Kalevankatu 61
00180 HELSINKI

3.11.2017

Finanssivalvonta
PL 103
00101 Helsinki

Euromaksuasetus ja vastaava kansallinen maksu (FIVA 2/02.07.03/2017)

Yleistä

Finanssivalvonta on pyytänyt lausuntoja siitä, onko Finanssivalvonnan vuonna 2015 pankeille antama ohjeistus ns. euromaksuasetuksessa 924/2009 tarkoitetun vastaavan kansallisen palvelun määrittämisestä muuttuvaa markkinatilannetta vastaava. Tilanne on saanut melko paljon julkisuutta ja herättänyt keskustelua. Keskustelu liittyy S-ryhmän suunnittelemiin ja osittain jo käynnistämiin toimenpiteisiin luopua Automatia Pankkiautomaatit Oy:n Otto-automaattien sijoittamisesta omiin tiloihinsa ja korvata ne Nokas CMS Oy:n Nosto-automaateilla.

130 000 jäsenen Eläkelaitto ry edustaa väestöryhmää – yli 55-vuotiaita suomalaisia - jonka arjessa käteisen rahan saatavuudella on suuri merkitys. Siksi haluamme lausua näkemyksemme asiassa huolimatta siitä, ettei meiltä ole lausuntoa erikseen pyydetty.

Automaattien jatkuva vähentäminen on ongelmallinen pankkipalveluvelvoitteen näkökulmasta

Vuoden 2015 ohjeistusta on perusteltu sen hetkiselällä käteisnostoautomaattimarkkinan tilanteella. Tilanne on käytännössä ollut se, että automaatteja on ylläpitänyt monopoliasemassa oleva yritys, joka on jatkuvasti vähentänyt käteisautomaattien määrää Suomessa. Voidaan olettaa, että S-ryhmän finanssivalvonnan ohjeistuksen perusteella suunnittelemat uudet automaatti-investoinnit vaikuttaisivat toteutuessaan käteisrahan välityksen markkinatilanteeseen ja käteisautomaattien määrään.

Käteistä rahaa voi nostaa pankkikonttoreista ja pankkiautomaateista, joiden molempien määrä on vähentynyt viime vuosina merkittävästi – lisäksi pankkikonttorien aukioloaika on samaan aikaan supistettu dramaattisesti eikä kaikissa tarjota enää käteispalveluja.

Euroopan keskuspankin tilastot osoittavat kuinka Suomi on jäänyt jälkeen muista Pohjoismaista automaattien määrässä. Suomessa on tällä hetkellä 26 automaattia 100 000 asukasta kohti, kun vastaava suhdeluku Norjassa on 39, Ruotsissa 41 ja Tanskassa peräti 49. Saman aikaan

automaateista tehtyjen käteisnostojen euromääräinen arvo Suomessa on 13 miljardia euroa, Ruotsissa 14 miljardia euroa ja Norjassa 9 miljardia euroa. Nämä luvut osoittavat kuinka muihin Pohjoismaihin verrattuna pankkiautomaattien määrä väkilukuun verrattuna on pieni ja nostojen määrä automaattia kohden suuri.

Käteisnostojen määrä Suomessa on vähentynyt vuodesta 2014 vuoteen 2016 noin 14%. On oletettavaa, että ainakin osa tästä vähennyksestä johtuu käteistä rahaa välittävien pankkikonttoreiden ja automaattien vähentämisestä.

Ikääntyneet kansalaiset käyttävät käteistä rahaa

Käteisen rahan käytön suhteen kuluttajien mahdollisuudet ja tarpeet vaihtelevat. Monet kuluttajat ovat oppineet käyttämään debit- ja kredit-kortteja ja erilaisia muita sähköisiä maksutapoja.

Samaan aikaan suuri ikääntyneiden kansalaisten joukko on edelleen tottunut käyttämään arjessaan käteistä rahaa. Käteismaksu koetaan helpoksi ja nopeaksi. On myös huomattava, että vaikka mobiilimaksaminen kiinnostaisi, se ei aina ole kansalaisille mahdollista. Ikääntyneiden kansalaisten lisäksi esimerkiksi lapsille ja näkövammaisille erilaiset mobiilimaksamisen muodot voivat olla joko mahdottomia tai epäluotettavia. Olemme saaneet jäsenistöltämme palautetta myös siitä, että Suomessa kaivataan muiden Euroopan maiden tapaan mahdollisuutta nostaa automaateista myös pieniä 10 € seteleitä. Tähän asiaan on ottanut aiemmin kantaa myös Kuluttajaliitto ry.

Ohjeistuksen merkitys: Käteisautomaattien määrää ja saavutettavuutta parannettava – kyse on yhdenvertaisuudesta

Eläkeliitto huomauttaa, että käteinen on suurelle osalle ihmisistä tärkeä maksutapa vielä pitkään tulevaisuudessa. Tämä koskee erityisesti eläkeläisiä ja ikääntyneitä kansalaisia. Pidämme tärkeänä, että suomalaisten pankkiautomaattien hinnoittelurakenne mahdollistaa kuluttajalle maksuttomat käteisnostot ja nykyistä saavutettavamman automaattiverkon jatkossa.

Kehotamme Finanssivalvontaa ohjeistusta pohtiessaan arvioimaan sen vaikutuksia myös yhdenvertaisuuslain (1325/2014) näkökulmasta. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa on ikään ja toimintakykyyn katsomatta oltava mahdollisuus saada tarvitsemiaan tavaroita ja palveluita – tämän syrjimättömyysvelvoitteen piiriin kuuluu myös oikeus käteiseen rahaan ja pankkipalveluihin. Tärkeintä on, että Finanssivalvonta ohjeistuksellaan mahdollistaa kaikkien kansalaisten käteisen rahan käytön mahdollisimman saavutettavalla tavalla.

Eläkeliitto katsoo, että käteisautomaatteja tarvitaan Suomessa nykyistä enemmän. Näin turvataan käteisen rahan saatavuus aiempaa paremmin eri puolilla maata. Muuten Eläkeliitto ei ota kantaa siihen, millä tavalla käteisnostomahdollisuus Suomessa turvataan. Tärkeintä on, että järjestely on kuluttajille nykyistä saavutettavampi ja edullinen.

ELÄKELIITTO ry

Eeva Kuuskoski
puheenjohtaja

Anssi Kemppi
toiminnanjohtaja